

Nr 92.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1931 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nybyggnad för statens historiska museum m. m.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1931 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 73 av det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till nybyggnad för statens historiska museum m. m. för budgetåret 1931/1932 beräkna ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1931 dagtecknad proposition, nr 131, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att under förutsättning dels av sådana ändringar i den för f. d. positionsartilleriregementets kasernområde nu gällande stadsplanen, som av byggnadsstyrelsen föreslagits i skrivelse den 31 januari 1931, dels ock att Stockholms stad utan ersättning till kronan återför äganderätten till den mark, vilken kronan, enligt det den 11 april och den 22 oktober 1894 mellan kronan och staden rörande nyssnämnda område träffade avtalet, avstått till staden och vilken enligt den nu avsedda ändrade stadsplanen skall utläggas till kvartersmark, till om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda statssamlingar å det för ändamålet genom beslut av 1929 års riksdag reserverade området, i huvudsaklig överensstämmelse med av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 31 januari 1931 framlagda ritningar, beskrivning och kostnadsförslag, bevilja ett belopp av 3,850,000 kronor samt därav för budgetåret 1931/1932 såsom extra reservationsanslag anvisa 150,000 kronor, ävensom medgiva, att till Stockholms stad må utan ersättning med full äganderätt avstås all den kronans mark, som enligt förberörda tilltänkta

nya stadsplan skall utläggas som gata eller öppen plats, med skyldighet tillika för kronan att bekosta sagda marks iordningställande som gata eller öppen plats enligt samma grunder, som 1894 års avtal mellan kronan och staden angiver för där avsedda gatudelar.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sist omfördälda statsrådsprotokoll.

Statens historiska museum är jämte myntkabinettet, antikvariskt-topografiska arkivet och antikvariskt-numismatiska biblioteket ställt under vitterhets-historie- och antikvitetsakademiens inseende. Såväl dessa fyra statssamlingar som akademien och riksantikvarieämbetet äro inrymda i en och samma byggnad, nationalmuseibygnaden, där för ändamålet upplåtits hela botten-våningen och några utrymmen i källaren. Härjämte disponerar museet provisoriska förrådslokaler i det södra av de gamla riksbankshusen och i förutvarande länscellfängelset å Östermalm. De av museet och övriga här angivna samlingar och institutioner nu innehavda lokalutrymmena representera en golvyta av sammanlagt 4,516 kvadratmeter, varav 1,107 kvadratmeter utgöra utställningsrum, 2,088 kvadratmeter magasinsutrymmen samt 1,321 kvadratmeter tjänsterum.

Den 15 februari 1929 avlät Kungl. Maj:t till riksdagen proposition (nr 98) angående åtgärder för beredande av nybyggnad för statens historiska museum och övriga under vitterhetsakademiens inseende ställda statssamlingar m. m.

I nämnda proposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* medgiva, att det av förutvarande positionsartilleriregementet hittills disponerade kasernområdet jämte den därå befintliga kasernbyggnaden samt tillhörande stallflyglar finge — under förutsättning av sådana ändringar i den för området nu gällande stadsplanen, som departementschefen i statsrådsprotokollet angivit — reserveras för statens historiska museum, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda statssamlingar ävensom för andra statliga museer och kulturella institutioner eller ock statsinstitutioner i övrigt, vilka enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut kunde komma att framdeles förläggas till byggnader å ifrågavarande tomtkomplex; *dels ock* för utlysande av arkitektävlan om förslagsritningar till sådana ändrings- och nybyggnadsarbeten, som vore erforderliga för en förflyttning av statens historiska museum och övriga under vitterhetsakademiens inseende ställda statssamlingar till ifrågavarande område, ävensom för uppgörande av detaljritningar i samma hänseende m. m. för budgetåret 1929.1930 under riksstatens åttonde huvudtitel anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

I två inom riksdagen väckta motioner (I:249 och II:387) hemställdes, att riksdagen måtte med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 98 besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ny utredning angående lämplig plats till förläggning av i propositionen åsyftade byggnader.

I skrivelse den 16 maj 1929, nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 98 samt ovanberörda motioner, anmälde härefter riksdagen, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

dels medgivit, att den i byggnadsstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 januari 1928 angivna, öster om Grevmagnigatans förlängning belägna, 26,707 kvadratmeter omfattande delen av det av förutvarande positionsartilleriregementet dittills disponerade kasernområdet jämte den därå befintliga kasernbyggnaden samt tillhörande stallflyglar finge — under förutsättning av sådana ändringar i den för området nu gällande stadsplanen, som departementschefen angivit i stadsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 15 februari 1929 — reserveras för statens historiska museum, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda statssamlingar ävensom för andra statliga museer och kulturella institutioner eller ock statsinstitutioner i övrigt, vilka enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut kunde komma att framdeles förläggas till byggnader å ifrågavarande område;

dels ock för utlysande av arkitekttävlan om förslagsritningar till sådana ändrings- och nybyggnadsarbeten, som vore erforderliga för en förflyttning av statens historiska museum och övriga under vitterhetsakademiens inseende ställda statssamlingar till ifrågavarande område, ävensom för uppgörande av detaljritningar i samma hänseende m. m. för budgetåret 1929/1930 under riksstatsens åttonde huvudtitel anvisat ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Riksdagen anförde därvid bl. a. följande:

Kravet på en förbättring av statens historiska museums och därtill hörande institutioners lokalförhållanden syntes riksdagen välgrundat. Samlingarnas inrymmande, såsom nu vore fallet, på delvis vitt skilda ställen och under stark trångboddhet försvårade uppenbarligen i hög grad deras utnyttjande för forskningsändamål. Detta vore en betydande olägenhet. Men härtill komme, att genom nu berörda lokalsvårigheter en enligt riksdagens mening mycket viktig sida av museets uppgift icke kunde komma till sin rätt, den nämligen att tjäna såsom en central bildningsinstitution för den del av den svenska allmänheten, som hyste intresse för och önskade vidga sitt vetande i fråga om våra kulturminnen, en synpunkt, som jämväl departementschefen tillagt stor betydelse. Särskilt på grund av de nuvarande lokalernas bristande ändamålsenlighet, hade museets möjligheter i berörda hänseende ej kunnat mer än i relativt ringa grad göra sig gällande.

Riksdagen maste därför finna det synnerligen påkallat, att staten skrede till åtgärder, som kunde sätta museet i stånd att på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter i forskningens och folkbildningens tjänst.

Riksdagen ville ansluta sig till förslaget om statens historiska museums förläggande till ifrågavarande kasernområde. Kungl. Maj:t hade ifrågasatt, att hela området skulle reserveras i främsta rummet för museala och andra kulturella institutioner men även för statsinstitutioner i övrigt, som efter närmare utredning kunde befinnas böra förläggas dit. Riksdagen ville icke förneka, att tanken på att till denna plats samla närbesläktade kulturinstitutioner, särskilt museala och dem närstående, förefölle tilltalande,

och flera av de framkomna planerna i detta avseende syntes kunna erbjuda en tillfredsställande lösning av byggnadsfrågor, som förr eller senare måste bli aktuella. Emellertid kunde riksdagen icke finna tillräckliga skäl föreligga att redan nu, innan dessa planer på områdets utnyttjande tagit fastare form, reservera området i dess helhet på föreslaget sätt. Det torde vara tillfyllest att för det nuvarande så skedde allenast beträffande den del av området öster om Grevmagnigatans förlängning, som enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle omfatta ett enda kvarter med en yta av sammanlagt 26,707 kvadratmeter. Vad den återstående till en areal av 8,812 kvadratmeter uppgående tomtmarken anginge, torde frågan om dess användning tills vidare böra hållas öppen. Enligt byggnadsstyrelsens beräkningsnorm skulle sistnämnda tomtområde äga ett värde i dåvarande stund av omkring 1,760,000 kronor.

Med sin nu angivna ståndpunkt till förläggningsfrågan funne riksdagen det av motionärerna framställda yrkandet om avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt påkallande av ny utredning rörande förläggningsplatsen icke kunna vinna riksdagens bifall. Vad särskilt beträffade det av motionärerna påpekade förhållandet, att riksgäldskontoret jämlikt 1918 års riksdags beslut av tillfälliga lånemedel täckt det förskott å 1,586,729 kronor 36 öre, som på sin tid av statskontoret utbetalts för uppförande av nytt kasernetablissemang för livgardet till häst och som avsetts att i sinom tid gäldas genom inflytande försäljningsmedel för ifrågavarande kasernområde, ville riksdagen framhålla, att riksdagen icke kunde finna denna omständighet i och för sig utgöra något hinder för att reservera kasernområdet till användning för statens egna byggnader. Skulle området i dess helhet komma att reserveras, på sätt som föreslagits, torde visserligen, såsom motionärerna påpekade, nämnda fordran böra täckas genom anslag på riksstaten. Riksdagen hade emellertid, såsom nämnt, ansett frågan om den väster om Grevmagnigatan belägna, till ett försäljningsvärde av 1,760,000 kronor uppskattade markens användning böra tills vidare stå öppen, och vid sådant förhållande föreläge ingen anledning för riksdagen att i detta sammanhang taga ställning till spörsmålet om beloppets täckande.

Vad anginge det av byggnadsstyrelsen i samråd med riksantikvarien utarbetade byggnadsprogrammet, hade detta ju icke någon definitiv karaktär utan avsåge allenast att giva en föreställning om möjligheterna att för museet använda tomten och de därvarande gamla byggnaderna. Riksdagen ansåge sig emellertid icke böra underlåta att påpeka, att den framlagda byggnadsplanen syntes riksdagen väl omfattande. Särskilt syntes det riksdagen, att alltför rikliga utrymmen upptagits till administrationslokaler. Riksdagen ville betona angelägenheten av att vid ett framtida utarbetande av det definitiva byggnadsförslaget begränsningar i största möjliga mån eftersträvades samt att det noga tillsåges, att å området redan befintliga byggnader effektivt utnyttjades.

Mot det äskade beloppet å 40,000 kronor för utlysande av arkitekttävlan samt för uppgörande av detaljritningar m. m. hade riksdagen intet att erinra.

I likhet med departementschefen funne riksdagen lämpligt att från och med den 1 juli 1929 kaserbyggnaderna med tillhörande område ställdes under byggnadsstyrelsens förvaltning.

Genom beslut den 6 juni 1929 förordnade härefter Kungl. Maj:t, att det av förutvarande positionsartilleriregementet i Stockholm dittills disponerade

kasernområdet jämte därå befintliga, staten tillhöriga byggnader skulle från och med den 1 juli 1929 stå under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles dels meddela beslut i anledning av ovanberörda av riksdagen anvisade extra reservationsanslag å 40,000 kronor, dels ock taga i övervägande de övriga åtgärder, som påkallades av riksdagens omförmälda beslut.

Vidare anmodade chefen för ecklesiastikdepartementet den 7 juni 1929 byggnadsstyrelsen att skyndsamt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådana ändringar i den för förutvarande positionsartilleriregementets kasernområde nu gällande stadsplan, som kunde påkallas av riksdagens ovanberörda beslut.

I skrivelse den 12 september 1929 hemställde härefter byggnadsstyrelsen om bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen angivna riktlinjer anordna den avsedda arkitekttävlan.

Styrelsen anförde därvid bland annat:

Genom beslut den 4 oktober 1929 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att anordna och handhava en pristävling för svenska arkitekter i fråga om förslagsritningar till sådana ändrings- och nybyggnadsarbeten, som vore erforderliga för en förflyttning av statens historiska museum och övriga under vitterhetsakademiens inseende ställda statssamlingar till det härför avsedda, i riksdagens skrivelse den 16 maj 1929, nr 176, omförmälda området. Vidare föreskrev Kungl. Maj:t, att de närmare riktlinjerna för tävlingen skulle angivas i ett av byggnadsstyrelsen upprättat program, vid vars uppgörande hänsyn skulle tagas till vad riksdagen i sin skrivelse anført rörande besparing av utrymmen och effektivt utnyttjande av å området redan befintliga byggnader. Dessutom bemyndigade Kungl. Maj:t statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att utse ledamöter i en prisnämnd, som skulle pröva och bedöma inlämnade tävlingsförslag. Slutligen ställde Kungl. Maj:t till byggnadsstyrelsens förfogande för ifrågavarande ändamål ovannämnda av riksdagen anvisade extra reservationsanslag å 40,000 kronor att användas i överensstämmelse med de i byggnadsstyrelsens skrivelse gjorda beräkningarna.

Sedan byggnadsstyrelsen utlyst ifrågavarande tävling enligt ett utförligt program, överlämnade prisnämnden med skrivelse den 31 maj 1930 till byggnadsstyrelsen resultatet av tävlingen.

I prisnämndens utlåtande meddelades, att nämnden enats om att icke utdela något första pris. I tävlingen hade nämligen icke något förslag framkommit, som utan väsentliga ändringar kunde läggas till grund för den föreliggande byggnadsfrågans lösning. Nämnden hade därför utdelat ett andra pris å 6,000 kronor, ett tredje pris å 4,000 kronor och ett fjärde pris å 3,500 kronor, varjämte nämnden inköpt sju förslag, vardera för 1,500 kronor.

Efter mottagandet av tävlingsresultatet underkastade byggnadsstyrelsen omedelbart detta en ingående granskning, och kom styrelsen därvid till den uppfattningen, att det med andra pris belönade förslaget, signerat med mottot »Nytt och gammalt», oaktat vissa brister företedde för museifrågans lösning ur olika synpunkter så betydande uppslag, att detta borde ytterligare utarbetas. Styrelsen uppdrog alltså åt förslaget författare, arkitekterna Georg Scherman, Gösta Nilsson och Bengt Romare att efter vissa direktiv vidtaga sådana förändringar i förslaget, att detta kunde av riksantikvarien och byggnadsstyrelsen godtagas såsom grundval för nybyggnadsfrågans vidare utveckling.

Sedan omförmälda arkitekter fullbordat uppdraget att vidare utarbeta tävlingsförslaget, har byggnadsstyrelsen nu med skrivelse den 31 januari 1931 till Kungl. Maj:t överlämnat samtliga till ärendet hörande handlingar, däribland ett av beskrivning åtföljt ritningsförslag, åskådliggjort å 11 av arkitekterna Romare och Scherman signerade blad.

Byggnadsstyrelsen har därvid anfört bland annat:

Enligt det föreliggande ritningsförslaget skall kasernen ombyggas på sätt av ritningarna och beskrivningen närmare framgår. Samtliga bjälklag, som nu äro av trä och i dåligt skick, utbytas mot nya av betong, varjämte trapphusen ombyggas och byggnaden förses med nya snickerier och installation för värme-, vatten och avloppsledningar. För att bereda plats för museibygnaden rivs det gamla sjukhuset och matsalsbyggnaden, vilka enligt vad vid utredningen framgått på intet sätt kunna komma till användning för museet. Museibygnaden uppföres i tre våningars höjd utom mot Narvavägen och en del av Linnégatan, där byggnaden på grund av den här lägre liggande marken även förses med souterrängvåning. Nybyggnaden avses att uppföras i tegel på sockel av granit med bjälklag och trappor av betong. Fasaderna putsas och yttertaket täckes med plåt.

Beträffande hela museikomplexets omfattning vill byggnadsstyrelsen erinra vad riksdagen härom yttrade i sin skrivelse den 16 maj 1929, nr 176.

Med hänsyn till vad riksdagen anfört hava lokaler för bibliotek och arkiv, som i utredningsförslaget upptogs till 1,200 kvadratmeter, nu upptagits med allenast 1,100 kvadratmeter, varjämte tjänstelokalerna, tidigare upptagna till 1,200 kvadratmeter, nu utgöra 980 kvadratmeter. Härigenom har alltså åstadkommit en arealminskning av 320 kvadratmeter. Lokalerna för skåde- och studiesamlingarna hava emellertid måst ökas, så till vida att skådesamlingarna, för vilka tidigare avsetts 3,500 kvadratmeter, nu upptaga 4,725 kvadratmeter. För studiesamlingarna har utrymmet däremot kunnat minskas från 2,900 till 2,520 kvadratmeter. Numera har tillkommit behov av utrymme för de komparativa samlingarna, och har nu härför avsetts en yta av 375 kvadratmeter. Samlingarnas golvyta har alltså ökat med 1,220 kvadratmeter. Frånräknas arealminskningen, 320 kvadratmeter för arkiv, bibliotek och tjänstelokaler, uppstår alltså en totalökning av 900 kvadratmeter eller från den i utredningens tidigare skede beräknade golvytan 10,000 kvadratmeter till 10,900 kvadratmeter. I dessa ytor hava icke inräknats reservlokaler i administrationsbyggnadens bottenvåning, som uppgå till i runt tal 1,000 kvadratmeter.

Det är emellertid att märka, att denna arealökning föranlett en ökning av museibyggnadens volym med allenast 1,000 kubikmeter eller från 54,000 till 55,000 kubikmeter, vilket giver vid handen att befintliga utrymmen till det yttersta utnyttjats.

Vad slutligen de båda stallflyglarna beträffar disponeras den västra intill utgången av år 1931 av östra arméfördelningen för militära förråd, under det att de olika utrymmena inom östra flygeln äro tillsvidare med vissa kortare uppsägningstider upplåtna till nordiska museet, svenska röda korset, chefen för östra arméfördelningen, aktiebolaget Östermalms ridskola samt K. E. Engberg. Byggnadsstyrelsen är icke i tillfälle att för närvarande lämna Kungl. Maj:t slutligt förslag, huru flyglarna framdeles lämpligen skola användas. Av utredningen beträffande historiska museets lokaler har emellertid framgått, att flyglarna icke skulle för närvarande behöva användas för museets räkning. De utrymmen, som erhållas inom den nya museibyggnadens souterängvåning och som med hänsyn till belysningsförhållandena icke kunna användas till annat än magasinering av museiföremål, äro nämligen tillräckliga för museets nuvarande behov av dylika utrymmen och därjämte givetvis bättre belägna i direkt anslutning till museets övriga lokaler.

Framdeles torde stallflyglarna kunna komma till lämplig användning för tillgodoseende av historiska museets behov av ökade magasinsutrymmen, men för närvarande måste byggnadsstyrelsen finna det mindre välbetänkt att nedlägga andra kostnader på stallbyggnaderna än sådana, som äro att hänföra till egentligt underhåll, i vilket avseende byggnaderna hittills varit eftersatta.

Enligt de nu verkställda kostnadsutredningarna kommer byggnadsföretaget i sin helhet att draga en kostnad av 4,200,000 kronor.

Vid överlämnandet den 19 januari 1928 av det då föreliggande utredningsförslaget meddelade styrelsen, att enligt inom styrelsen dåmera verkställda approximativa beräkningar kostnaderna för uppförande av den ifrågasatta nybyggnaden jämte kostnaderna för utförande av erforderliga ändrings- och iståndsättningsarbeten inom den gamla kasernbyggnaden skulle uppgå till 3,500,000 kronor. Den sålunda uppkomna kostnadsökningen av 700,000 kronor är att hänföra till följande omständigheter. Den ovan påvisade ökningen av nybyggnadens volym med 1,000 kubikmeter föranleder en höjning av kostnaderna med omkring 60,000 kronor. För inredningsarbeten i arkiv, bibliotek, föreläsningssal och konserveringslokaler samt för åtskilliga hyllinredningar, för vilka ändamål kostnader icke medtagits i den tidigare beräkningen, erfordras ett belopp av omkring 210,000 kronor. Återstoden av de nu uppkomna merkostnaderna orsakas i första hand av sådana kostnadsökningar på byggnadsmarknaden, som inträffat, efter det styrelsen för tre år sedan verkställde de approximativa beräkningarna. Denna fördyring gör sig för övrigt särskilt kännbar vid sådana ombyggnadsarbeten, varom här är fråga. Härtill kommer slutligen, att omläggningen av museibyggnaden med särskild huvudentré från Narvavägen givetvis måste medföra en ökning av kostnaderna för de yttre arbetena med tomtens planering m. m. framför denna entré, varjämte även är att märka, att något större anspråk på prydlighet måste ställas på utformningen av museibyggnadens inre gård med hänsyn till det läge denna denna numera erhållit intill entrépartiet med den direkta utblicken därifrån över gården.

Byggnadsstyrelsen hemställer slutligen, att Kungl. Maj:t måtte, med godkännande av det föreliggande ritningsförslaget, föreslå riksdagen att till ny-

byggnad för statens historiska museum m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

I skrivelse den 31 januari 1931 har vidare riksantikvarien utlåtitt sig angående det föreliggande förslaget och därvid hemställt, att Kungl. Maj:t måtte gilla och stadfästa det av byggnadsstyrelsen i samråd med riksantikvarien utarbetade och inför Kungl. Maj:t framlagda förslaget till om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum och övriga under vitterhetsakademiens inseende ställda statssamlingar, ävensom av riksdagen utverka de för förslagets utförande nödiga medlen.

Över det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget har vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien den 13 februari 1931 avgivit utlåtande och därvid slutat med att — under hänvisning till riksantikvariens och byggnadsstyrelsens i ärendet framlagda, synnerligen beaktansvärda motiveringar — på det allra livligaste förorda det nu framlagda ritningsförslaget till snarast möjliga utförande samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte gilla och stadfästa det av byggnadsstyrelsen i samråd med riksantikvarien utarbetade, nu föreliggande förslaget till om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum och övriga under akademiens inseende ställda statssamlingar och av riksdagen utverka de för förslagets utförande nödiga medlen.

Riksantikvarien har vidare efter anmodan till ecklesiastikdepartementet överlämnat en P. M. rörande de kostnader, som utöver byggnadskostnaden böra beräknas i samband med flyttning av statens historiska museum till de föreslagna nya lokalerna.

I denna P. M. har en beräkning gjorts av dels sådana *engångskostnader*, som äro nödvändiga för museets installering, dels ock de driftkostnader, som betingas av institutionernas inflyttande i det nya byggnadskomplexet.

Engångskostnader.

Montrer.

1) Förhistoriska avdelningen:			
Skådesamlingen	kronor	100,000:—	
Studiesamlingen	»	35,000:—	
Diverse plintar i stensal	»	2,000:—	137,000:—
2) Medeltids- och nyare tids avdelningen:			
Skådesamling	kronor	60,000:—	
Studiesamling	»	20,000:—	80,000:—
3) Mynt- och medaljkabinett			40,000:—
4) Komparativa samlingen			18,000:—
			<hr/>
	För montrer summa kronor	275,000:—	

<i>Möbler</i> till administrationslokaler och museum (komplettering av befintlig utrustning)	20,000:—
<i>Elektrisk belysningsarmatur</i> för hela anläggningen	15,000:—
<i>Apparatur</i> för konserveringsanstalten och fotografilaboratorium	15,000:—

Flyttningskostnad för överförande av samlingarna från nationalmuseibygnaden, östermalmsfängelset och gamla riksbanks-
huset till det nya byggnadskomplexet. 25,000: —

Summa engångskostnader kronor 350,000: —

Driftkostnader.

Uppvärmning:

1) 9,000 hl. koks à 1,60 enligt beräkning av värmeledningsingenjör . . .	14,400: —		
2) 1 övereldare lön	2,832: —		
1 eldare '	2,580: —	5,412: —	
			19,812: —

<i>Belysning</i> i tjänstelokalerna, konserveringsanstalt och museet	7,000: —		För närvarande: c:a 3,500: —
<i>Rikstelefon</i>	4,000: —		c:a 4,000: —
<i>Rengöring och städning</i>	10,000: —		c:a 6,000: —

Vaktpersonal i museet:

1) 1 st. förste expeditionsvakt i B 7	2,832: —	2,832: —		
18 st. extra ordinarie i 5:e lönegraden à . . .	2,208: —	39,744: —	42,576: —	8,900: —
2) 1 st. förste nattvakt à .	1,330: —	1,330: —		
5 nattvakter à	1,150: —	5,750: —	7,080: —	

Expeditionsvakter i tjänsterum, arkiv och bibliotek:

2 förste expeditionsvakter i B 7	2,832: —	5,664: —		5,664: —
2 expeditionsvakter i B 5	2,520: —	5,040: —	10,704: —	6,156: —

Summa driftkostnader kronor 101,172: — 34,220: —

Såsom tidigare erinrats, anmodade dåvarande departementschefen den 7 juni 1929 byggnadsstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådana ändringar i den för förutvarande positionsartilleriregementets kasernområde nu gällande stadsplan, som kunde påkallas av det utav 1929 års riksdag fattade beslutet rörande den framtida användningen av sagda område.

Med anledning härav har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 31 januari 1931 avgivit utlåtande och förslag i ämnet och därvid till en början meddelat, att byggnadsstyrelsen låtit efter samråd med ordföranden i Stockholms stads fastighetsnämnd borgarrådet Harry Sandberg samt stadsplanedirektören Albert Lilienberg upprätta förslag till ändringar i den för ifrågavarande område gällande stadsplanen.

Härefter har byggnadsstyrelsen anfört bland annat följande:

Enligt nämnda, den 27 maj 1892 fastställda stadsplanen skulle området ifråga, vilket då var upplåtet till förutvarande livgardet till häst och ut-

gjorde ett kvarter, benämnt Hästgardet, uppdelas i tre kvarter, benämnda Spiltan, Krubban och Häcken. Genom området skulle framdragas en ny gata med 18 meters bredd mellan Storgatan och Linnégatan i rät fortsättning av Grevmagnigatan samt en ny gata med 24 meters bredd mellan Storgatan och Linnégatan i rät fortsättning av Torstenssonsgatan. Härjämte skulle Styrmanngatan mellan Storgatan och Linnégatan vidgas på östra sidan till 18 meters bredd. Med avseende å genomförandet av denna stadsplan träffades den 11 april och 22 oktober 1894 mellan arméförvaltningen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, å ena, samt Stockholms drätselnämnds första avdelning efter uppdrag av stadsfullmäktige, å andra sidan, avtal av innehåll, bland annat, att kronan av kvarteret Hästgardet till Stockholms stad med full äganderätt överläte dels för Styrmanngatans utvidgning till 18 meters bredd erforderlig mark, i areal omkring 845 kvadratmeter, dels den för Grevmagnigatans framdragande över kvarteret erforderliga marken, i areal omkring 1,980 kvadratmeter, dels den för Torstenssonsgatans framdragande erforderliga marken, i areal omkring 3,400 kvadratmeter dels ock ett utmed Storgatans norra linje beläget, å en till avtalet hörande, vid byggnadsstyrelsens utlåtande fogad karta med d¹, p, s, w, e¹ och d¹ betecknat område, i areal omkring 302 kvadratmeter, att dessa områden skulle till staden överlämnas i den mån livgardets till häst dåvarande kasernetablissemant bleve utrymt och å platsen uppförda byggnader bleve för kronan obehövlige och nedrivna, att staden till kronan överlämnade två områden, å nyssnämnda karta betecknade det ena med a, b, c, d och a och innehållande 76 kvadratmeter och det andra med e, f, g, h, i och e om 370 kvadratmeter eller tillhopa 446 kvadratmeter, som skulle tilläggas kvarteret Spiltan, att kronan skulle bekosta, bland annat, ifrågavarande gators och gatudels fullständiga ordnande med tuktad sten i kör- och gångbanor, de senare inom huggna kant- och rämnstenar, samt att staden åtog sig att till fastställd profil reglera Styrmanngatans övriga del mellan Stor- och Linnégatorna senast samtidigt med att kronan reglerade den utvidgade delen av nämnda gatusträcka ävensom att, sedan förenämnda villkor blivit fullgjorda, för framtiden underhålla och belysa de nya gatudelarna.

Styrelsen vill erinra om att staden visserligen förvärvat lagfart å de sålunda överlätna gatuområdena, men att staden icke äger rätt att tillträda gatumarken förr än »kasernetablissemantet varder utrymt» och å området »uppförda byggnader bliva för kronan obehövlige och nedrivna».

Den för ifrågavarande område sålunda gällande stadsplanen har emellertid hittills icke blivit genomförd i annan mån än att den för Styrmanngatans utvidgning till 18 meters bredd erforderliga marken, 845 kvadratmeter, inom det nuvarande kvarteret Spiltan, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 november 1930, överlämnats till Stockholms stad, som på kronans bekostnad för närvarande låter iordningställa nämnda område till gata.

I byggnadsstyrelsens skrivelse den 19 januari 1928 angav styrelsen de ändringar i gällande stadsplan, som skulle påkallas av en förläggning till ifrågavarande område av statens historiska museum i enlighet med ett av styrelsen samtidigt framlagt skissförslag och som närmare åskådliggjorts å en förslaget bilagd situationsplan över området. Under det att enligt den fastställda stadsplanen såväl Torstenssonsgatan som Grevmagnigatan skulle framdragas över området, delande detsamma i tre kvarter, skulle endast sistnämnda gata förlängas och området alltså komma att bestå av blott två kvarter. Grevmagnigatans förlängning hade å berörda situationsplan

givits ett något modifierat läge, i det att den förflyttats så mycket åt väster som den västra stallflygeln skjuter fram över Grevmagnigatans östra gatulinje, varigenom alltså nämnda stallflygel skulle komma att lämnas oberörd av gatans frandragande. Gatan skulle i sin förlängning erhålla en bredd av 15 meter, dock att genom inläggning av förgårdsmark av 3 meters bredd å kvartersmarken utmed gatans östra sida å sträckningen mellan oförmålda stallflygel och Linnégatan avståndet mellan byggnadslinjerna å denna sträcka skulle bli 18 meter. Styrmanngatan förutsattes skola i enlighet med den fastställda stadsplanen breddas till 18 meter, under det att utmed Storgatans norra sida å sträckningen mellan Styrmanngatan och Grevmagnigatan skulle inläggas ett 7 meter brett bälte av förgårdsmark. Det kvarter, som skulle bildas mellan nämnda gator och Linnégatan, (kvarteret Spiltan) skulle, framhöll byggnadsstyrelsen, eventuellt kunna försäljas, givetvis under förutsättning att en närmare undersökning gäve vid handen, att detsamma icke behöfde tagas i anspråk för statsverkets eget behov. Den återstående, öster om Grevmagnigatans förlängning belägna delen av det nuvarande kasernområdet skulle utgöra ett enda kvarter, som skulle disponeras för statens historiska museum och därmed förenade samlingar och institutioner ävensom för de ändamål, vartill stallflyglarna skulle kunna utnyttjas.

Såsom framgår av en skrivelse den 19 mars 1928 från Stockholms stads dåvarande delegerade för underhandlingar med kronans fastighetskommision av år 1925, uppgjordes sedermera i samråd mellan stadens stadsplanekontor och byggnadsstyrelsen ett förslag till ändrad stadsplan för området ifråga, vilket förslag på framställning av advokatfiskalsämbetet vid kammarkollegium förklarades vilande i avbidan på lösningen av frågan om kasernområdets blivande disposition. Detta förslag anslöt sig i huvudsak till ovanberörda av byggnadsstyrelsen upprättade preliminära skissförslag till stadsplan, dock med den ändringen att utmed Storgatans norra sida å sträckningen mellan Styrmanngatan och Grevmagnigatan kvartersmarken skulle indragas 50 meter från den nuvarande gatulinjen, varigenom här alltså skulle erhållas en öppen plats.

I detta sammanhang får byggnadsstyrelsen erinra, att Stockholms stads ovannämnda förhandlingsdelegerade i sin berörda skrivelse den 19 mars 1928 förklarar sig villiga att hos stadsfullmäktige tillstyrka, att staden åt kronan överläte äganderätten till marken i Torstenssonsgatans förlängning samt den staden tillhöriga gatumark i övrigt, som kunde komma att ingå i byggnadskvarter enligt ny stadsplan, ävensom att staden lämnade sin medverkan till den stadsplanereglering av kasernområdet i dess helhet, som med hänsyn till kronans behov och andra omständigheter kunde befinnas lämplig. Delegerade förutsatte därvid, att denna stadsplanereglering genomfördes enligt enahanda grunder, som år 1892 godkändes.

Det föreliggande, av byggnadsstyrelsen nu upprättade förslaget till ändring av stadsplan för ifrågavarande område ansluter sig i huvudsak till de av styrelsen tidigare i detta avseende angivna riktlinjer dock med vissa modifikationer. Sålunda har den tidigare ifrågasatta 3 meter breda förgårdsmarken utmed den förlängda Grevmagnigatans östra sida å sträckningen mellan den västra stallflygeln och Linnégatan uteslutits med hänsyn till att den för historiska museet erforderliga tillbyggnaden till kasernbyggnaden enligt det nu framlagda byggnadsförslaget — förlagts mera åt väster än vad tidigare ifrågasatts, till följd varav berörda förgårdsmark

eventuellt kan behöva tagas i anspråk för en blivande utvidgning av museikomplexet. För erhållande av lämplig bredd mellan byggnadslinjerna skulle eventuellt en 3 meter bred förgård i stället kunna anordnas inom kvarteret Spiltan utmed Grevmagnigatans västra sida. Emellertid har i stadsplaneförslaget icke upptagits någon dylik anordning, då denna fråga givetvis är beroende av den framtida användningen av detta kvarter, varom ännu ingenting är bestämt. Vad beträffar Storgatans sträckning utmed kvarteret Spiltan skall denna gata enligt det nu föreliggande förslaget här vidgas från 18 meter till 30 meter genom en motsvarande indragning av kvartersmarken. I ovannämnda genom stadens försorg upprättade stadsplaneförslag ingick, såsom ovan nämnts, anordnande här av en öppen plats varigenom staden skulle erhålla viss kompensation för den gatumark, som enligt 1894 års avtal tillkommer staden men som genom igenläggningen av Torstenssonsgatans förlängning skulle återgå till kronan. Efter förhandlingar har ordföranden i stadens fastighetsnämnd borgarrådet Sandberg meddelat, att staden åtnöjde sig med den mindre utvidgning av Storgatan utmed kvarteret Spiltan, som avses i det nu föreliggande stadsplaneförslaget, genom vilken utvidgning önskvärt utrymme för parkeringsplats o. dyl. skulle erhållas.

Enligt 1894 års avtal skulle, såsom ovan visats, av kronan till staden — efter avräkning av de för Styrmansgatans breddning numera avträdde 845 kvadratmeter — överlämnas omkring 5,682 kvadratmeter mark. Enligt det nu föreliggande förslaget till ändring av stadsplanen skulle kronan till staden överlämnas dels för breddning av Storgatan mellan Styrmans- och Grevmagnigatorna omkring 1,080 kvadratmeter dels ock för Grevmagnigatans framdragande mellan Stor- och Linnégatorna omkring 1,470 kvadratmeter eller tillhoppa omkring 2,550 kvadratmeter.

Av de båda områden, som staden enligt 1894 års avtal skulle överlämna till kronan, ligger det ena om 76 kvadratmeter på den mark, som nu föreslås skola utläggas till Grevmagnigatan, och skall alltså den av staden till kronan avstådda marken minskas med 76 kvadratmeter till 370 kvadratmeter.

Med avräkning av de arealer staden skulle hava att avstå till kronan, skulle alltså kronan till staden överlämna enligt 1894 års avtal 5,236 kvadratmeter (5,682—446) och enligt det nu föreliggande stadsplaneförslaget 2,180 kvadratmeter (2,550—370), vilken sistnämnda areal således med 3,056 kvadratmeter understiger vad i öförmälda avtal överenskommits.

Med överlämnande av det sålunda upprättade förslaget till ändring av stadsplanen för ifrågavarande kasernområde, vilket förslag framställdes å en av stadsplanedirektören Lilienberg den 7 januari 1931 upprättad karta, har byggnadsstyrelsen meddelat, att styrelsen förutsatte, att den kvartersmark, som enligt förslaget skulle utläggas till gata, av kronan utan ersättning överlättes till staden samt att den föreslagna stadsplaneändringen i övrigt genomfördes enligt samma grunder, som godkändes med avseende å den nu gällande stadsplanen.

Departementschefen har för sin del i ärendet anfört följande:

»Genom det beslut av 1929 års riksdag, varigenom viss del av förutvarande positionsartilleriregementets kasernområde reserverades för historiska

museet, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda stats-samlingar m. m., avgjordes den sedan snart en mansålder aktuella frågan om den framtida förläggningen av nämnda institutioner.

Riksdagen gav därvid uttryck åt den uppfattningen, att det vore synnerligen påkallat att staten skrede till åtgärder, som kunde sätta historiska museet i stånd att på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter i forskningens och folkbildningens tjänst.

När sålunda förlägningsfrågan erhöll sin slutliga lösning, förelåg ett av byggnadsstyrelsen i samråd med riksantikvarien utarbetat byggnadsprogram. Detta hade emellertid icke någon definitiv karaktär utan avsåg allenast att giva en föreställning om möjligheterna att för museet använda tomten och de därvarande gamla byggnaderna.

1929 års riksdag påpekade emellertid, att den framlagda byggnadsplanen syntes riksdagen väl omfattande. Särskilt syntes det riksdagen, att alltför rikliga utrymmen upptagits till administrationslokaler. Riksdagen betonade angelägenheten av att vid ett framtida utarbetande av det definitiva byggnadsförslaget begränsningar i största möjliga mån eftersträvades samt att det noga tillsåges, att å området befintliga byggnader effektivt utnyttjades.

1929 års riksdag anvisade vidare ett extra reservationsanslag å 40,000 kronor för utlysande av en arkitekttävlan m. m. Resultatet av denna tävlan föreligger nu i det för Kungl. Maj:ts prövning framlagda förslag till ny- och ombyggnadsarbeten, för vilket jag i det föregående redogjort.

Enligt detta förslag skulle till den gamla kasernbyggnaden — i huvudsak våningarna 1 och 2 trappor upp, — förläggas samtliga administrationslokaler, d. v. s. tjänste- och sammanträdesrum för vitterhetsakademien, riksantikvarieämbetet och statens historiska museum, ävensom lokaler för antikvariskt-numismatiska biblioteket och det antikvariskt-topografiska arkivet m. m. jämte studiesal för allmänheten. Museisamlingarna hava föreslagits skola helt förläggas till en på tomtens nordöstra del förlagd nybyggnad med huvudingång från Narvavägen. Museibygnaden, som skulle förläggas kring en stor rektangulär gård, skulle förenas med administrationsbyggnaden, d. v. s. den gamla kasernbyggnaden, genom två lägre byggnadslängor, den ena innehållande föreläsningssal, sal för tillfälliga utställningar samt ett museigalleri i två våningar och den andra innehållande konserveringsanstalt, två vaktmästar- (respektive maskinist-) bostäder och värmecentral. De på tomtområdet belägna gamla stallflyglarna hava icke tagits i anspråk för statens historiska museum i det föreliggande förslaget. Det har framhållits, att de lämpligare och utan egentlig omgestaltung kunde användas såsom magasin för olika statliga ändamål, vartill de för närvarande vore mycket starkt anlitade, varjämte behov av sådana magasinslokaler ännu länge torde komma att förefinnas.

I fråga om utrymmena i de föreslagna lokalerna torde jag få framhålla följande. Lokaler för bibliotek och arkiv, som i 1929 års förslag upptogs

till 1,200 kvadratmeter, hava nu upptagits med allenast 1,100 kvadratmeter, varjämte tjänstelokalerna, tidigare upptagna till 1,200 kvadratmeter, nu utgöra 980 kvadratmeter. För skåde- och studiesamlingarna avsedda utrymmen hava däremot måst ökas så till vida att skådesamlingarna, för vilka tidigare avsetts 3,500 kvadratmeter, nu upptaga 4,725 kvadratmeter. För studiesamlingarna har utrymmet däremot kunnat minskas från 2,900 till 2,520 kvadratmeter. Härjämte har tillkommit behov av utrymmen för de komparativa samlingarna, beräknade till 375 kvadratmeter. Samlingarnas golvyta har alltså ökats med $(1,225 - 380 + 375)$ 1,220 kvadratmeter. Frånräknas den tidigare berörda arealminskningen, 320 kvadratmeter, för arkiv, bibliotek och tjänstelokaler, uppstår en totalökning av 900 kvadratmeter eller från den i utredningens tidigare skede beräknade golvytan 10,000 kvadratmeter till 10,900 kvadratmeter. I dessa ytor hava icke inräknats reservlokaler i administrationsbyggnadens bottenvåning, som uppgå till i runt tal 1,000 kvadratmeter. Byggnadsstyrelsen har framhållit, att den nu berörda arealökningen föranlett en ökning av museibygnadens volym med allenast 1,000 kubikmeter eller från 54,000 till 55,000 kubikmeter.

I fråga om det för samlingarna ökade erforderliga utrymmet har riksantikvarien framhållit, bland annat, att, ju mera arbetet med inventering och uppackning av museets sedan flera årtionden nedpackade arkeologiska material fortskred — ett arbete, vartill museet först under de senare åren erhållit medel — desto större möjligheter erhöles museitjänstemännen att med säkerhet beräkna utrymmesbehovet för det redan befintliga materialet. Och detta visade sig vara åtskilligt större än vad man tidigare antagit. Dessutom hade de senaste tre åren tillfört statens historiska museum vissa mycket betydande samlingar av föremål, som på grund av sin särskilda betydelse och märkliga beskaffenhet krävde att utställas, och som därför lade beslag på ett ganska stort utrymme; i detta hänseende har i främsta rummet pekats på de rika och märkliga resultaten av utgrävningen av krigargravarna vid Korsbetningen invid Visby samt av pålbyggnaden och klostret i Alvastra.

Enligt de av byggnadsstyrelsen framlagda kostnadsberäkningarna beräknas byggnadsföretaget i sin helhet att draga en kostnad av 4,200,000 kronor eller 700,000 kronor mera än det för 1929 års riksdag framlagda, preliminära förslaget, som slutade på 3,500,000 kronor. Enligt vad byggnadsstyrelsen framhållit, vore den sålunda uppkomna kostnadsökningen att hänföra till följande omständigheter. Den ovan berörda ökningen av nybyggnadens volym med 1,000 kubikmeter föranledde en höjning av kostnaderna med omkring 60,000 kronor. För inredningsarbeten i arkiv, bibliotek, föreläsningssal och konserveringslokaler samt för åtskilliga hyllinredningar, för vilka ändamål kostnader icke medtagits i den tidigare beräkningen, erfordrades ett belopp av omkring 210,000 kronor. Återstoden av de nu uppkomna merkostnaderna orsakades dels av kostnadsökningar på byggnads-

marknaden, dels ock därav, att omläggningen av museibyggnaden med särskild huvudentré från Narvavägen beräknats medföra en ökning av kostnaderna för de yttre arbetena med tomtens planläggning m. m. framför denna entré, varjämte även vore att märka, att något större anspråk på prydlighet måste ställas på utformningen av museibyggnadens inre gård med hänsyn till det läge denna numera erhållit intill entrépartiet med den direkta utblicken därifrån över gården.

Som jag tidigare omförmålt, har riksantikvarien inkommit med en preliminär beräkning rörande de kostnader, som, utöver byggnadskostnaderna, böra beräknas i samband med förflyttningen. Enligt denna beräkning skulle engångskostnaderna uppgå till 350,000 kronor. Härtill komma institutternas driftkostnader efter överflyttningen till det nya byggnadskomplexet. Dessa hava beräknats till ett årligt belopp av i runt tal 101,000 kronor mot för närvarande omkring 34,000 kronor, d. v. s. innebärande en årlig kostnadsökning av ungefär 67,000 kronor.

Det är sålunda ett mycket omfattande byggnadsföretag, såväl i fråga om engångskostnader som beträffande de framtida driftkostnaderna, jag nu har att framlägga för Kungl. Maj:t. Det är emellertid, såsom framgår av min förut lämnade redogörelse, intet nytt krav, oförmodat framkommet ur förut okända förhållanden, som här framlägges, utan det gäller tillgodoseende av ett sedan lång tid tillbaka vitsordat behov. Efter den ingående prövning, som jag ägnat den föreliggande frågan, har jag också ansett mig böra giva min anslutning till det av myndigheterna enträget framförda yrkandet, att historiska museets byggnadsfråga nu måtte få sin slutliga lösning. Med hänsyn till de stora nationella värden, det här gäller anser jag alltså, att kostnadsfrågan icke bör tillmätas avgörande betydelse. Såsom riksantikvarien framhållit, har statens historiska museum länge väntat på möjligheten att på ett värdigt sätt få visa det svenska folket, vilka utomordentliga, för många okända skatter det äger i detta museum. Det synes vara rimligt och i nationens samfällda intresse, att nu en tillräcklig och ändamålsenlig byggnad beredes åt detta museum, varigenom detsamma kan sättas i stånd att med framgång utöva sin gärning i vetenskapens och folkbildningens tjänst. Såväl de otillfredsställande lokala förhållanden, som för närvarande råda och enligt en samfällad opinion med det snaraste tarva en förbättring, som de stora uppgifter, som vänta historiska museet i en framtid under bättre yttre förhållanden, komma mig att tillstyrka, att förslag i här förevarande ämne må föreläggas 1931 års riksdag.

Det framlagda förslaget, för vilket tidigare redogjorts, har jag funnit lämpligt och ändamålsenligt. Planen synes ifråga om rummens praktiska fördelning vara väl genomtänkt och utrymmena förefalla väl tillvaratagna. Det föreliggande förslaget innebär en rationell tillämpning av moderna museibyggnadsprinciper, och man synes hava på ett ändamålsenligt sätt sökt tillgodose ej endast de anspråk, som uppställas av den i stark utveck-

ling stående arkeologiska vetenskapen, utan även de krav, som numera resas på en institution, vilken skall gå i spetsen för hembygds museirörelsen och utbilda sakkunniga ledare för denna rörelse.

Byggnadskostnaderna sluta, som tidigare omförmälts, på en summa av 4,200,000 kronor, innebärande i förhållande till det år 1929 preliminärt beräknade förslaget en ökning av 700,000 kronor. Efter vad jag under hand från byggnadsstyrelsen inhämtat, ingår i denna kostnadsökning en summa av 350,000 kronor, vilken beräknats motsvara ökningarna i prisnivån på den allmänna byggnadsmarknaden. Då det näppeligen synes mig erforderligt att nu behöva räkna med en dylik höjning, helst man tager i betraktande den rådande tendensen till en allmän prissänkning och till den relativt långa byggnadstiden, har jag ansett slutsumman för nu ifrågasvarande byggnadsföretag böra minskas med nyssnämnda belopp, 350,000 kronor, till 3,850,000 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle för budgetåret 1931/1932 för arbetenas påbörjande erfordras det belopp av 150,000 kronor, som för ändamålet beräknats i 1931 års åttonde huvudtitel. Återstoden, 3,700,000 kronor, skulle ungefär lika fördelas mellan de fyra följande budgetåren. Under förutsättning att så bliver förhållandet, skulle det nya museikomplexet stå färdigt till inflyttning under år 1936. Både riksansantikvariern och vitterhetsakademien hava kraftigt understrukit behovet av att byggnadstiden under alla omständigheter icke måtte dragas ut längre än som sålunda föreslagits. Även jag finner det önskvärt, att den för museets verksamhet så påfrestande byggnadstiden må kunna inskränkas så mycket som möjligt, men finner mig för närvarande icke hava anledning att närmare ingå på fördelningen av byggnadsanslaget på kommande budgetår. Ej heller finner jag nu anledning föreligga att närmare ingå på frågan om inrednings- och driftkostnader.

Rörande tomtfrågan får jag framhålla följande.

Såsom jag tidigare erinrat, skedde 1929 års riksdags beslut om reserverande för historiska museets m. fl. institutioners räkning av här ifrågasvarande område under förutsättning av vissa närmare angivna ändringar i den för området nu gällande stadsplanen. Byggnadsstyrelsen har, på därom gjord anmodan, med skrivelse den 31 januari 1931 inkommit med utlåtande och förslag i ämnet, för vilket jag i det föregående redogjort. Enligt vad jag inhämtat av chefen för kommunikationsdepartementet, torde ytterligare åtgärder vara erforderliga, innan Kungl. Maj:t slutligen kan meddela beslut i stadsplanefrågan. Såsom närmare framgår av byggnadsstyrelsens ovanberörda skrivelse, är emellertid läget i denna stadsplanefråga sådant, att ingen som helst anledning förefinnes att av denna orsak fördröja historiska museets nybyggnadsfråga ett helt år. Å andra sidan måste givetvis stadsplanefrågan vara slutligt avgjord, innan ritningar fastställas och arbetena påbörjas.

Förutsättning för att det avsedda byggnadsföretaget skall komma till stånd är givetvis också, att Stockholms stad utan ersättning till kronan

återför äganderätten till sådan mark, som enligt 1894 års berörda avtal mellan kronan och staden samt den år 1892 fastställda stadsplanen skulle utläggas till gata, men som enligt den nu avsedda nya stadsplanen skall utgöra tomtmark. Å andra sidan bör då också kronan till staden utan ersättning med full äganderätt överlåta den kronans mark, som enligt den nu gällande stadsplanen för dessa områden utgör kvartersmark, men som enligt nyssberörda nya stadsplan skall utläggas som gata eller öppen plats, ävensom bekosta denna marks iordningställande såsom gata eller öppen plats enligt samma grunder, som i 1894 års avtal angivas för där avsedda gatudelar.

Sedan riksdagen fattat beslut i detta ärende, torde Stockholms stads vederbörande myndigheter böra beredas tillfälle att avgöra, huruvida staden är villig att på nyss angivna sätt och villkor i avseende å vissa markområden ävensom genom antagande av det utarbetade stadsplaneändringsförslaget lämna sin medverkan till lösandet av denna museifråga.

I det föregående har erinrats, hurusom riksdagen i samband med att den år 1929 hade att taga ställning till frågan om förläggningsplatsen för statens historiska museum, beträffande det då föreliggande skissförslaget till nybyggnad för museet uttalade, att den framlagda byggnadsplanen syntes riksdagen väl omfattande. Det var särskilt administrationslokalerna, som riksdagen fann hava tillmätts alltför rikliga utrymmen. Riksdagen betonade också angelägenheten av att vid ett framtida utarbetande av det definitiva byggnadsförslaget begränsningar i största möjliga mån eftersträvades, samt att det noga tillsåges, att å området redan befintliga byggnader effektivt utnyttjades.

Utskottets
yttrande.

Det byggnadsförslag, som nu underställts riksdagen, innebär icke annat än till en ringa del, nämligen i fråga om administrationslokalerna, en uppfyllelse av de av 1929 års riksdag sålunda uttalade förväntningarna. Museibyggnadens volym är 1,000 kubikmeter större än enligt 1929 års förslag, kostnadssumman överstiger 1929 års beräkning med 700,000 kronor — varav dock större delen betingats av prisstegringar och av det förhållandet, att i detta förslag medtagits i det tidigare förslaget ej medräknade inredningskostnader — och av de gamla byggnaderna å tomten skulle enligt nu förevarande förslag vissa delar icke tagas i anspråk för museets räkning.

Vid nu angivna förhållanden har utskottet helt naturligt icke kunnat undgå att hysa någon tvekan inför ett godkännande av förslaget. Denna tvekan har i viss mån ökats även på grund därav att, såvitt av tillgängliga ritningar kunnat bedömas, den nya byggnadens yttre arkitektoniska utformning förefallit icke tillräckligt väl harmoniera med de omgivande äldre byggnaderna.

Emellertid har utskottet, efter den detaljerade granskning, utskottet ägnat förslaget, och på grund av de upplysningar och förklaringar rörande det samma, utskottet inhämtat såväl ur propositionen som i övrigt, trots sig

finna, att förslaget i och för sig har stora förtjänster och utgör en praktisk och ändamålsenlig lösning av museets lokalfråga. Den omständigheten att planen erhållit en något vidare omfattning, än som år 1929 beräknats, synes icke hava sin orsak i ett åsidosättande av de av riksdagen givna direktiven. Fasthellre torde man hava strävat att i görligaste mån taga hänsyn till dessa och med anledning härav flera gånger vidtagit omarbetningar i syfte att nedbringa kostnadssumman, men storleken av det utrymme, som numera konstaterats såsom oundgängligt, och nödvändigheten av att beräkna lokalernas storlek så, att de bliva tillräckliga för en avsevärd tid framåt, hava lett till det resultat, som nu föreligger. Visserligen kunde måhända de gamla byggnaderna hava i större utsträckning än som skett utnyttjats för museet, men dels skulle detta otvivelaktigt hava medfört rätt dyrbara omändringsarbeten och dels kan det ej förnekas, att vissa skäl tala för att reservera en del av berörda utrymmen för tillgodoseende av museets framtida lokalbehov.

På nu anförda grunder har utskottet ansett sig icke hava anledning att påkalla utarbetandet av ett nytt förslag eller omarbetning av det nu framlagda, vilket jämväl vore olägligt ur den synpunkten, att museets lokalfråga tarvar en snar lösning. Då utskottet alltså funnit sig kunna biträda förslaget, har utskottet emellertid velat frambålla, att detta sker under den uttryckliga förutsättningen, att vederbörande noggrant lägga sig vinn om att vid förslagets realiserande åstadkomma alla de besparingar och förenklingar, som visa sig möjliga och att det — bortsett från vad fluktuationer i prisläget kunna föranleda — under inga omständigheter må ifrågakomma, att krav resas på tilläggsanslag utöver den nu angivna kostnadssumman. Beträffande den arkitektoniska utformningen av den nya museibygnadens exteriör lärer det kunna förväntas, att denna uppgift löses på ett sådant sätt, att icke de skönhetsvärden, som de gamla byggnaderna representera, taga skada.

Däremot har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i fråga om avstående till Stockholms stad utan ersättning av viss kronan tillhörig tomtmark.

I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må — under förutsättning dels av sådana ändringar i den för f. d. positionsartilleriregementets kasernområde nu gällande stadsplanen, som av byggnadsstyrelsen föreslagits i dess skrivelse den 31 januari 1931, dels ock att Stockholms stad utan ersättning till kronan återför äganderätten till den mark, vilken kronan, enligt det den 11 april och den 22 oktober 1894 mellan kronan och staden rörande nyssnämnda område träffade avtalet, avstått till staden och vilken enligt den nu avsedda ändrade stadsplanen skall ut-

läggas till kvartersmark — till om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda statssamlingar å det för ändamålet genom beslut av 1929 års riksdag reserverade området, i huvudsaklig överensstämmelse med av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 31 januari 1931 framlagda ritningar, beskrivning och kostnadsförslag, bevilja ett belopp av 3,850,000 kronor samt därav för budgetåret 1931/1932 såsom extra reservationsanslag anvisa 150,000 kronor;

b) att Kungl. Maj:ts förslag att till Stockholms stad må utan ersättning med full äganderätt avstås all den kronans mark, som enligt förberörda tilltänkta nya stadsplan skall utläggas som gata eller öppen plats, med skyldighet tillika för kronan att bekosta sagda marks iordningställande som gata eller öppen plats enligt samma grunder, som 1894 års avtal mellan kronan och staden angiver för där avsedda gatudelar, icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 17 april 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *O. Bergqvist*, *J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson*, *E. J. G. Rosén*, *P. A. Bergström*, *I. Hj. E. Pauli* och *K. A. S. Nylander*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *A. Åson Törnkvist* i Karlskrona, *G. Strindlund*, *P. M. Olsson* i Blädinge, *E. J. Wigforss*, *B. F:son Holmgren*, *J. Olofsson* i Digernäs, *O. E. F. Järte* och *C. J. Högström*.

Reservationer:

1) av herrar *Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Pauli, Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Wigforss* och *Järte*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I det föregående — — — utnyttjades.

Det — — — räkning.

Vid nu — — — byggnaderna.

Emellertid — — — lokalbehov.

På nu — — — taga skada.

I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, under förutsättning dels av sådana ändringar i den för f. d. positionsartilleriregementets kasernområde nu gällande stadsplanen, som av byggnadsstyrelsen föreslagits i dess skrivelse den 31 januari 1931, dels ock att Stockholms stad utan ersättning till kronan återför äganderätten till den mark, vilken kronan, enligt det den 11 april och den 22 oktober 1894 mellan kronan och staden rörande nyssnämnda område träffade avtalet, avstått till staden och vilken enligt den nu avsedda ändrade stadsplanen skall utläggas till kvartersmark,

a) till om- och nybyggnadsarbeten för statens historiska museum, vitterhetsakademien och andra under nämnda akademi ställda statssamlingar å det för ändamålet genom beslut av 1929 års riksdag reserverade området, i huvudsaklig överensstämmelse med av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 31 januari 1931 framlagda ritningar, beskrivning och kostnadsförslag, bevilja ett belopp av 3,850,000 kronor samt därav för budgetåret 1931/1932 såsom extra reservationsanslag anvisa 150,000 kronor;

b) medgiva, att till Stockholms stad må utan ersättning med full äganderätt avstås all den kronans mark, som enligt förberörda tilltänkta nya stadsplan skall utläggas som gata eller öppen plats, med skyldighet tillika för kronan att bekosta sagda marks iordningställande som gata eller öppen plats enligt samma grunder, som 1894 års avtal mellan kronan och staden angiver för där avsedda gatudelar.»

2) av herr *Rosén*, vilken ansett, att utskottet bort hemställa om avslag å Kungl. Maj:ts proposition.